

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ЖУРНАЛІСТОМ У РЕДАКЦІЇ СВОЇХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОBOB'ЯЗКІВ

Досліджено проблеми правового регулювання авторського права у журналістській діяльності, правові особливості збирання інформації, написання журналістом статті, редагування, переклад матеріалу тощо. На підставі проведеного дослідження встановлено, що журналістом є особа, яка виконує посадові обов'язки у ЗМІ, зокрема, збирає і займається підготовкою інформації, тому журналіст не завжди виступає як автор. Відтак, коли результатом виконання посадових обов'язків є написання статті, то журналіст стає суб'єктом авторського права на результат своєї праці. З'ясовано, що автор і журналіст є рівними лише внаслідок творчої праці.

Ключові слова: авторське право, журналіст, стаття, службовий твір, редагування, переклад, упорядкування.

Постановка проблеми. Журналістська діяльність безпосередньо пов'язана з особистими вміннями, талантом особи, з творчістю, а творчість, своєю чергою, – це обов'язкова умова твору як об'єкта авторського права. Водночас у сучасних умовах прийнято говорити про конвергентного журналіста, який повинен швидко та оперативно не лише опрацювати, зібрати інформацію, але й написати текст. Крім того, часто редакцією газети на журналіста покладається низка інших вимог, а тому журналіст може бути перекладачем, редактором, упорядником тощо, а все це так чи інакше потребує правової регламентації.

Стан дослідження. Питання правового регулювання авторського права у журналістській діяльності, зокрема правові особливості збирання інформації, написання, редагування, перекладання творів розглядали такі науковці, як: К. Афанасьєва, Є. Гаврилов, І. Зайцева-Калаур, А. Капелюшний, А. Кирилюк, А. Марущак, К. Накарева, М. Невская, А. Сергеев, О. Штефан тощо.

Метою статті є визначення та наліз цивільно-правових аспектів виконання журналістом у редакції своїх функціональних обов'язків.

Виклад основних положень. Згідно з Законом України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», журналіст – це творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює і займається підготовкою інформації для засобів масової інформації, виконує редакційно-посадові службові обов'язки в засобі масової інформації (в штаті або на позаштатних засадах) –

відповідно до професійних назв посад (роботи) журналіста, які зазначаються в державному класифікаторі професій України [1].

Отже, першим функціональним обов'язком журналіста є збирання та одержання інформації. У процесі виконання цих функціональних обов'язків журналіст повинен брати до уваги положення Конституції України (ст. 32 та ст. 34) [2] та Закон України «Про інформацію», який регулює такі важливі для журналіста питання, як: порядок і форма журналістського запиту щодо доступу до офіційних документів і надання письмової або усної інформації для ЗМІ, строки їх розгляду, види документів та інформації, що не підлягають наданню для ознайомлення за запитом та інші питання, пов'язані з наданням журналістові інформації [3].

Отже, за вітчизняним законодавством, журналіст має право: на вільне одержання відкритої за режимом доступу інформації; відвідувати державні органи влади, органи місцевого і регіонального самоврядування, а також підприємства, установи і організації та бути прийнятим їх посадовими особами; відкрито здійснювати записи, зокрема із застосуванням будь-яких технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом; на вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх схоронності, що визначаються чинним законодавством України; переваги на одержання відкритої за режимом доступу інформації; на безкоштовне задоволення запиту щодо доступу до офіційних документів; звертатися до спеціалістів при перевірці одержаних інформаційних матеріалів [4].

Однак головним функціональним обов'язком журналіста у редакції є написання статті, тобто журналіст повинен виступати як автор. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» [5] та Закон України «Про інформаційні агентства» [6] серед суб'єктів інформаційних відносин окремо вирізняють журналіста й автора. Термін «журналіст» застосовується до працівника організації ЗМІ, коли говоримо про використання ним документів і збір інформації. Коли ж йдеться про статтю чи творче осмислення зібраного матеріалу, журналіст стає суб'єктом авторського права (автором), і на результати його праці поширюється чинність норм Закону України «Про авторське право і суміжні права» [7, с. 67].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» автором є фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір. Звернемося насамперед до питання про автора, як суб'єкта авторського права. Е. П. Гаврилов зазначав, що «...слово

«автор» вживається або в широкому розумінні, включаючи сюди всі категорії громадян, які є суб'єктами первісного авторського права, або у вузькому розумінні, не включаючи у свій склад перекладачів, укладачів, авторів літературного запису твору, оброблювачів, ... для авторського права всі ці особи є авторами» [8, с. 41].

Отже, журналістом є особа, яка виконує посадові обов'язки у ЗМІ, зокрема, збирає і займається підготовкою інформації, тому журналіст не завжди виступає як автор. Коли результатом виконання посадових обов'язків є написання статті, то журналіст стає суб'єктом авторського права на результат його праці. Тому лише за допомогою творчої праці можна прирівняти автора і журналіста.

Водночас стаття – це жанр твору, а згідно з ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» об'єктами авторського права є твори. Наявність твору – обов'язкова умова авторсько-правової охорони. Чинне законодавство не містить визначення поняття твору, хоча вказує на ті критерії, яким він повинен відповідати, щоб користуватися правовою охороною. Згідно з Законом України «Про авторське право і суміжні права» авторські права поширюються на твори у галузі науки, літератури і мистецтва, які є результатом творчої діяльності. Законом охороняються оприлюднені і не оприлюднені, завершені і не завершені твори, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу та мети, що існують у будь-якій об'єктивній формі [9, с. 62, 112].

Нині законодавством України не визначено поняття «твір», що давало б змогу самостійно беззаперечно віднести ту чи іншу публікацію в газеті до твору. Проте з аналізу законодавчих норм варто схилитися до того, що твором вважається результат творчої діяльності автора, виражений в об'єктивній формі.

Цим також встановлюються два критерії охороноспроможності об'єктів авторського права: по-перше, авторське право поширюється лише на ті результати наукової, літературної і мистецької діяльності людини, які виникли в результаті її творчої діяльності; по-друге, твір має існувати в об'єктивній формі [10].

Отже, чи-то художній, чи-то літературний твір повинен відповідати таким критеріям:

1. Бути результатом творчої діяльності. На нашу думку, творчість – це оригінальний результат розумових здібностей, мисленнєвого процесу або таланту людини.
2. Виражатися в об'єктивній формі незалежно від того, чи був він повідомлений широкому колу осіб, чи ні. В контексті другої ознаки слід зауважити на припис ч. 3 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права», де законодавець чітко наголошує, що

правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі. Отже, форма твору не може мати нематеріальний характер [11].

3. Мати можливість відтворення. Ця ознака визнається в юридичній літературі настільки важливою, що можливість відтворення творчого результату, досягнутого творцем, названо однією з основних причин виникнення авторського права взагалі [12, с. 219].

У Законі України «Про авторське право і суміжні права» (ст. 1) відтворення розглядається з двох боків: а) як виготовлення одного або більше примірників твору або фонограми в будь-якій матеріальній формі, б) як запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій) або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер. Відтак і у першому, і в другому випадку відтворення пов'язане в матеріальним носієм, за допомогою якого можливе його здійснення [11].

Передбачені в Законі України «Про авторське право і суміжні права» ознаки твору А. В. Кирилюк пропонує поділити на обов'язкові та додаткові. До обов'язкових він відніс ознаку творчості та ознаку вираження твору в об'єктивній формі, а до додаткових – ознаку змісту твору, його завершеності та оприлюднення [13, с. 160].

Так необхідно зауважити на ще одну обставину. Вона може бути створена і штатними співробітниками редакції (службовий твір), і позаштатними кореспондентами.

Слід згадати, що журналіст – це зазвичай особа, яка є найманим працівником, а отже, все, що створене ним у процесі трудової діяльності підлягає під категорією – службовий твір. Службовий твір – це твір, створений автором у порядку виконання службових обов'язків відповідно до службового завдання чи трудового договору (контракту) між ним і роботодавцем [11].

Найбільшу кількість суперечок зумовлює питання: кому належить виключне право на використання твору – авторові чи видавцеві? В українському законодавстві з цього питання є суттєві суперечності. Згідно з ч. 2 ст. 19 Закону України «Про авторське право і суміжні права» видавець газети або журналу має «виключне право на використання такого видання в цілому», а за автором залишається «виключне право на використання своїх творів незалежно від видання, якщо інше не передбачене договором».

Водночас стаття 16 цього ж Закону, виключне майнове право на службовий твір (яким, зазвичай, є твір штатного співробітника) закріп-

лює за роботодавцем, тобто видавцем [9, с. 39]. Також нагадуємо, що згідно з ч. 2 ст. 429 ЦК України майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором [14].

Наявна між такими правовими нормами колізія є причиною їх неоднакового застосування правозастосувачами, зокрема, судами. Наприклад, 14.11.2011 року Уманський міськрайонний суд Черкаської області розглянув цивільну справу за позовом ОСОБА_1 до редакції міськрайонної газети «Уманська Зоря», Головного управління МНС України в Черкаській області, ДП «Чорнобильінтерінформ» про заборону використання статті без відому, про спростування публікації та відшкодування моральної шкоди.

Розглядаючи питання про те, чи є стаття «То був фронт...», опублікована у 1996 році за підписом ОСОБА_1, результатом творчої діяльності позивача, суд виходив з того, що вказана стаття була створена позивачем в період перебування на посаді кореспондента газети «Уманська Зоря» та згідно з завданням редактора газети, на замовлення пожежної частини, яка мала намір опублікувати роботу співробітників пожежної частини, пов'язану з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Враховуючи, що позивач у статті виклала свої бачення проблеми, що нею висвітлена, застосувала художні образи, суд встановив, що статтю ОСОБА_1 можливо розглядати як твір, проте як твір службовий, і авторство якого неможливо приписувати виключно позивачеві.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» твір, створений автором у порядку виконання службових обов'язків згідно зі службовим завданням чи трудовим договором (контракту) між ним і роботодавцем, є службовим твором. Належність статті ОСОБА_1 до службового твору підтверджується тим, що стаття була створена у період перебування позивача у трудових відносинах з газетою «Уманська Зоря», а також за дорученням редакції газети. Встановивши, що опублікована ОСОБА_1 в газеті «Уманська Зоря» у 1996 році стаття «То був фронт...» є службовим твором, суд вважає, що за таких обставин, позовні вимоги задоволенню не підлягають, а використання твору без згоди автора є правомірним [10].

Натомість, під час перегляду справи у порядку апеляційного провадження суд скасував рішення суду першої інстанції, задовольнив позовні вимоги та зазначив, що використання твору без згоди його автора було неправомірним [15].

Вирішення цього конфлікту пропонує Пленум Верховного Суду України у своїй Постанові № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав». Відтак згідно з п. 24 цієї постанови, якщо в трудовому або цивільно-правовому договорі між працівником і роботодавцем (юридичною або фізичною особою, де або в якій він працює) не передбачений інший порядок здійснення майнових прав на створений вказаний об'єкт, то вони мають спільні права на отримання свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір, і на використання такого об'єкта [16]. Отже, судова практика закріплює за роботодавцем та автором службового твору спільні майнові права.

Водночас твори позаштатних авторів навряд чи можна віднести до категорії службових. Редакція, що заявляє свої права на використання твору, який був створений позаштатним кореспондентом, повинна спочатку довести факт перебування у трудових або договірних відносинах із автором.

Останнє видається доволі складним, оскільки вітчизняне законодавство прямо дозволяє укладання видавцями ЗМІ із авторами договори в усній формі. А сам факт виплати позаштатному співробітнику авторської винагороди не може вважатися формою укладання договору, оскільки він є однією з умов цього договору. Проте більшість видавців саме факт виплати авторської винагороди наводять як доказ правомірності використання твору позаштатного автора відповідно до авторського договору, що, начебто, був із ним укладений в усній формі [9, с. 67].

Окрім написання статті, журналіст може мати інші функції у редакції, тому слід встановити, на які з них також поширюється режим авторського права.

1. Журналіст як упорядник. У процесі діяльності організацій ЗМІ створюються, використовуються та поширюються твори, що є об'єктами авторського права. Результатом їх діяльності є новий об'єкт (газета, журнал, телепередача, тощо), який складається з окремих творів різних за жанром, тематикою, стилем. У підготовці для випуску таких складених творів залучені особи різного творчого профілю, окремі з яких в процесі своєї діяльності над створенням ЗМІ можуть набувати статусу суб'єкта авторського права. Будучи суб'єктом авторського права, у особи виникає певний, визначений законодавством, обсяг майнових та особистих немайнових прав на створений нею об'єкт. Звісно, це вимагає чіткої правової регламентації стосунків між різними суб'єктами, які залучені до створення ЗМІ, що насамперед є можливим у разі законодавчого врегульованих та закріплених умов

виникнення авторських прав в учасників діяльності організації ЗМІ, та визначення обсягу таких прав [7, с. 66].

Підбірка окремих праць та розміщення їх в необхідній послідовності ґрунтується на творчій діяльності журналіста. У процесі такої діяльності журналіст може претендувати на режим охорони авторським правом того матеріалу, стосовно якого він виконував підбір та розташування. Однак журналіст не стає автором творів, з яких складається це зібрання. Отже, фактично він виступає упорядником інформації та суб'єктом авторського права щодо сформованого ним складеного твору (газети, журналу, енциклопедії).

2. Журналіст як перекладач. Результат творчої діяльності перекладача ґрунтується на уже існуючому оригінальному творі, на який має авторські права інша особа. Саме у цьому полягає специфіка авторського права перекладача, адже без наявності результату творчої діяльності іншої особи (осіб) не можна говорити про можливість виникнення авторського права журналіста-перекладача. Тому, тут йдеться про два види авторських прав. Перше належить автору твору, друге – журналісту, який здійснює функції перекладу. Окрім того, ч. 1 ст. 20 Закону України «Про авторське право і суміжні права», встановлює, що перекладачі користуються авторським правом на створений ними твір за умови дотримання ними прав автора, твір якого зазнав перекладу, адаптації, аранжування або іншої переробки [11].

3. Журналіст як редактор. Дискусійним є питання про можливість виникнення авторських прав у процесі редагування. Багато науковців, зокрема: А. О. Капелюшний [17, с. 15], К. М. Нарякова [18, с. 6], вважають, що працю редактора слід розцінювати як співтворчість.

На нашу думку, у разі, якщо редактор – це журналіст, тобто особа, до посадових вимог якої належить обов'язок редагування твору, то в неї не можуть виникати авторські права на твір, який вона редагує. Саме тому заслуговує на увагу думка Е. П. Гаврилова про те, що редактор не створює нової форми твору, а його основний обов'язок – це підвищити наукові та художні цінності твору, усунути наявні недоліки, виконати редакційно-технічні завдання [8, с. 115].

Однак у цьому разі йдеться лише про редагування, під яким слід розуміти редагування-вчитку (виправлення технічних похибок при підготовці перевидань без переробки, а також офіційних та документальних матеріалів) та редагування-обробку (виправлення фактичних, композиційних, логічних, стилістичних помилок, але без зміни тексту). Водночас редагування може бути у вигляді редагування-переробки (кординальні зміни авторського тексту, який слугує лише основою для

остаточного тексту видання) та редагування-скорочення (виправлення з метою обмежити текст певним обсягом) [19, с. 24–25].

Якщо говорити про редагування-переробку або редагування-скорочення, то у цьому разі журналіста-редактора слід розглядати як співавтора твору, адже йдеться про зміну не лише форми тексту, але і змісту.

Тому, на нашу думку, можна виокремити два види редагування у журналістській діяльності:

1. Редагування як результат виконання редактором своїх службових обов'язків. За такого редагування редактор не вправі змінювати твір за його суттю.

2. Редагування, за яким редактор змістовно змінює твір. Найчастіше останнє редагування є результатом узгодження між автором та редактором необхідності внесення змін до потенційного об'єкта права. Вважаємо, що за таких умов редактор стає суб'єктом авторського права, зокрема, співавтором створеного спільно з журналістом об'єкту авторського права.

У контексті цього слід також зауважити на ще одне питання. Розглядаючи ситуацію, коли роботодавець вимагає редагування твору, необхідно зауважити, що Закон України «Про авторське право і суміжні права» у такому разі захищає немайнові права журналіста, вказуючи, що автор має право вимагати збереження цілісності твору і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору (п. 4 ч. 1 ст. 14)

На думку І. В. Зайцева-Калаури, слід взяти до уваги ще одну обставину. Редактор, який створює спільно з автором первинного твору твір у формі редагування-переробки або у формі редагування-скорочення, виконує свої службові обов'язки. Це означає, що щодо редактора виникає авторське право на службовий твір.

Відповідно до ст. 429 ЦК України майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку із виконанням трудового договору, належить працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює спільно, якщо інше не встановлено договором.

Отже, правоводільцями на відредагований за допомогою правки-переробки твір можуть бути: 1) автор, редактор та роботодавець (організація ЗМІ); 2) автор і організація ЗМІ; 3) автор і редактор. У перших двох випадках майнові права на твір у переробці належать декільком особам спільно (ст. 428 ЦК України).

В останньому випадку автор і редактор є співавторами твору у переробці [7, с. 65].

Висновки. Ця стаття розкриває правові особливості таких функціональних обов'язків журналіста:

1. Збирання та оброблення інформації.
2. Написання статті. Стаття – це жанр твору. На нашу думку, чи-то художній, чи-то літературний твір повинен відповідати таким критеріям: бути результатом творчої діяльності; виражатися в об'єктивній формі, незалежно від того, чи був він повідомлений широкому колу осіб, чи ні; мати можливість відтворення.

Слід згадати, що журналіст – це зазвичай особа, яка є найманим працівником, а, отже, все, що створене ним у процесі трудової діяльності підлягає під категорією – службовий твір, на який мають спільні майнові права роботодавець та журналіст.

3. Виконання журналістом функції упорядника. Журналіст, який здійснює функції упорядника фактично виступає упорядником інформації та суб'єктом авторського права щодо сформованого ним складеного твору (газети, журналу, енциклопедії).

4. Виконання журналістом функції редактора. На нашу думку, можна виокремити два види редагування у журналістській діяльності: редагування як результат виконання редактором своїх службових обов'язків (при такому редагуванні редактор не вправі змінювати твір за його суттю) та редагування, за яким редактор змістовно змінює твір. Найчастіше останнє редагування є результатом узгодження між автором та редактором необхідності внесення змін до потенційного об'єкта права. Вважаємо, що за таких умов редактор стає суб'єктом авторського права, зокрема, співавтором створеного спільно з журналістом об'єкта авторського права.

5. Виконання журналістом функції перекладача. Тут йдеться про два види авторських прав. Перше належить автору твору, друге – журналісту, який здійснює функції перекладу.

1. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23.09.1997 № 540/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 50. – Ст. 302.

2. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 58. – Ст. 650.

4. Марущак А. Доступ до інформації: права журналістів / А. Марущак // Телекритика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/yuridichna-consultaciya/2008-02-05/36313>

5. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 1. – Ст. 1.

6. Про інформаційні агентства: Закон України від 28.02.1995 № 74/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 13. – С. 281–291.

7. Зайцева-Калаур І. В. Організації засобів масової інформації як суб'єкти авторського права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І. В. Зайцева-Калаур; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2013. – 199 с.

8. Гаврилов Э. П. Советское авторское право. Основные положения. Тенденции развития / Э. П. Гаврилов. – М.: Наука, 1984. – 222 с.

9. Афанасьєва К. О. Авторське право в контексті діяльності засобів масової інформації України: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / К. О. Афанасьєва; Інститут журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 204 с.

10. Рішення Уманського міськрайонного суду Черкаської області у справі №2-1099/11 за позовом ОСОБА_1 до редакції міськрайонної газети «Уманська Зоря», Головного управління МНС України в Черкаській області, ДП «Чорнобильінтерінформ» про заборону використання статті без відому, про спростування публікації та відшкодування моральної шкоди // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/19404431>

11. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

12. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: учебник / А. П. Сергеев. – Изд. второе, перераб. и доп. – М.: ПБОЮЛ, Гриженко Е. М., 2001. – 752 с.

13. Кирилук А. В. Деякі аспекти визначення умов охорони літературного твору / А. В. Кирилук // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2011. – Вип. № 9. – С. 159–164.

14. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

15. Рішення Апеляційного суду Черкаської області за позовом ОСОБА_6 до редакції міськрайонної газети «Уманська зоря», Головного управління МНС України в Черкаській області, державного підприємства «Агентство інформації, міжнародного співробітництва та розвитку «Агенство «Чорнобильінтерінформ» про заборону використання статті без відому, спростування публікації та відшкодування моральної шкоди // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/26271842>

16. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5 // Вісник Верховного суду України. – 2010. – № 6. – Ст. 4.

17. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навч. посібник / А. О. Капелюшний. – Львів: ПАІС, 2005. – 304 с.

18. Накорякова К. М. Редактирование материалов массовой информации / К. М. Накорякова. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – 216 с.

19. Економіка і організація видавничої справи: короткий курс / В. М. Жарков, Б. А. Кузнецов, І. М. Чистова. – М.: МГУП, 2002. – 67 с.

Соломчак К. Б. Гражданско-правовые аспекты исполнения журналистом в редакции своих функциональных обязанностей

Исследуются проблемы правового регулирования авторского права в журналистской деятельности, правовые особенности сбора информации, написания журналистом статьи, редактирование, перевод материала и тому подобное.

На основании проведенного исследования установлено, что журналистом является лицо, выполняющее должностные обязанности в СМИ, в частности, собирает и занимается подготовкой информации, поэтому журналист не всегда выступает как автор. Следовательно, когда результатом выполнения должностных обязанностей является написание статьи, то журналист становится субъектом авторского права на результат его труда. Выяснено, что автор и журналист равны только в результате творческого труда.

Ключевые слова: авторское право, журналист, статья, служебное произведение, редактирование, перевод, упорядочение.

Solomchak C. B. Civil aspects of performance by journalist his/her functional duties in editorial office

In this article the problems of legal regulation of copyright in the journalistic activity are researched. On the basis of conducted research it was established that journalist is a person, who performs job responsibilities in Mass Media, in particular, collects and prepares information, thus, journalist does not always acts as the author.

When the result of performing job responsibilities is an article written, the journalist becomes a subject of copyright on the outcome of his/her work. Only creative work equates the author and the journalist.

This research shows legal peculiarities of the following functional duties of journalist. Firstly, information collecting and processing. Secondly, writing of the article. Article is a genre of composition. It is established that composition should comply with the following criteria: be a result of creative activity; be expressed in the objective form, regardless of whether it was communicated to a wide range of people, or not; have a possibility of reproduction. Thirdly, journalist's performing of the function of complier.

Fourthly, journalist's performing of the function of editor. It is established that two types of editing in the journalistic activity can be singled out: editing as a result of editor's performing of his\her job responsibilities (this type of editing doesn't entitle the editor to change the core of the work) and editing by which the editor is changing the work meaningfully (under such conditions the editor becomes a subject of copyright, in particular, a coauthor of copyright object created together with journalist). Fifthly, journalist's performing of the function of translator.

Key words: copyright, journalist, article, work for hire, editing, translating, compiling.

Стаття надійшла 10 березня 2016 р.